

NYELVTÖRTÉNETI ADATOK

Bereg megye 1570. évi személynevei*

Beder – *Cziomonía*: R. Nic. *Beder*; *Munkacz*: St. *Beder*. < 1. világi személynév, 2. 'erős, nagytestű; cél nélkül kóborló' (CsnSz. 183, *Bödör*).

Bedő – *Wary Jo. Bedeo* (kétszer). < Világi személynév (CsnSz. 110–1). Megj.: Mezőváriban ma is él.

* L. MNy. 2011: 232–43.

Bégányi – *Gath*: Ma. *begany*; **Kouazo**: Gr. *Begani*, birtokos; **Kaszon**: Gr. *Beganj*, birtokos; **Nag' Begañ**: Nic. *Beganj*, birtokos; **Kouazo, Vgornia**: Pa. *Beganj*, birtokos; **Farnos**: Th. *begany*, részirtokos. < 'Kis- vagy Nagybégányból való' (CsnSz. 111).

Bejte ~ **Böjte** – **Nag' Begañ**: Pe. *Beithe*; **Ifnete**: Fr. *Bwyte*. < Világi személynév (CsnSz. 112, *Bejte*).

Beke – **Kaszon**: Th. *Beke*. < Világi személynév (CsnSz. 112–3).

Bekó – **Wjđ**: Ant. *Bekeo*; **Vgornia**: Val. *Bekeo*. < Világi személynév (CsnSz. 115).

Béllya – **Janosj**: Em. *Bellya* Judex. < Világi személynév (CsnSz. 115, *Béla*). Megj.: Ma *Billa* formában él Makkosjánosiban.

Bencs – **Berekβaß**: Val. *Bencz*. < A martirológiumi *Benedek* -cs képzős alakja (CsnSz. 119).

Bence – **Gellenes**: And., Ant., Ben., Jac., Pa., Sim., St. (kétszer) *Bencze*; **Ifnete**: Lad., Pa. *Bencze*; **Borsoua**: St. *Bencze*. < Martirológiumi személynév. Változási sora: *Vincentius* > *Bencenc* > *Bence* (CsnSz. 118–9). Megj.: Izsnyétén, Nagyborzsován ma is él.

Bende – **Kigios**: And., Pa. *Bende*. < Valószínűleg a martirológiumi *Benedek* névből alakult (CsnSz. 120).

Benderek – **Szalka**: Ben. *Benderek*. < Valószínűleg a német *Bender* 'kádár' (GOTTSCHALD 1971: 194) névnek a szlovák -ek képzővel ellátott alakja.

Bene – **Nag' Dobroñ**: Fr. *Bene*; **Papi***: R. Th. *Bene*; **Barkaβo, Papi***: Val. *Bene*. < A martirológiumi *Benedek* név rövidülése (CsnSz. 120–1). Megj.: Csonkapapiban ma is él.

Benedek – **Rafaina Vifalu**: R. And. *Benedek*; **Czetfalua**: Me. *Benedek*. > Martirológiumi személynév (CsnSz. 121).

Berág – **Fölső Vereczke**: Jac. *Berag*. < Feltehetően a *Borág* 'atracél' név (EtSz. 476) elírása.

Bereck – **Nag' Dobos**: R. Mi. *Bereck*; **Papi***: Pa. *Bereck*; **Gath**: St. *Bereck*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 125–6). Megj.: Ma Csonkapapiban *Berec* formában él.

Berecki – **Berekβaß**: Em. *Bereczki*; **Nag' Musaj**: St. *Bereczki*. < 1. a *Bereck* név patronimikon képzős alakja, 2. 'a Zemplén megyei Berecki faluból való' (CsnSz. 126–7). Megj.: Mindkét helységben ma is él.

Bereg – **Sdiniho**: Mi. *Beregh*. < Puszta helynévből (CsnSz. 127). Inkább Nagybereg-ről van szó, és nem a megyéről.

Beregi – **Harang Lab**: Em. *Beregi*; **Barlobas, Munkacz**: St. *Beregi*. < 'Nagybereg-ről származó' (CsnSz. 127). Megj.: Barabáson, Munkácson ma is élő név.

Béres ~ **Bíres** – **Kaszon**: Jac. *Beres*; **Namén**: Mi. *Bires*. < 'fizetett, szegődéses szolga, napszámos' (CsnSz. 129). Megj.: Vásárosnaményben *Béres* formában él.

Berilla – **Ribolcz**: *Berilla* Prokop, *Berilla* Uaska. < Román eredetű: a *Berivoi*, *Berislav* nevek képzett alakja (CONSTANTINESCU 1963: 199).

Birittyá ~ **Berite** – **Nag' Dobroñ**: Christophorus *Birithia*; **Bolcziu**: Ant. *Berithe*; **Gulacz**: Jo. *Berithe*. < Feltehetően a *borotva* szó alakváltozatai.

Berityás – **Berekβaß**: Th. *Berithias*. < Beretvás 'borbély' (MIZSER 2007–8: 142).

Berk – **Munkacz**: Mi. *Bérk*; **Munkacz**: St. *Berk*. < Cseh eredetű: a *Bernard* név -k képzős alakja (MOLDANOVÁ 1983: 43).

Berkes – **Barkaβo**: R. Pa. *Berkes*. < A *Bereck*, *Bernát*, *Bertalan* nevek -kes képzős alakja (CsnSz. 131).

Berkesz – *Nag' Lonía*: Jo. *Berkesz*; *Barkaŕo*: Jo. *Berkesz*. < Pusztá helységnev Szabolcs megyében és Kővár vidékén, „a Berkestől *s* > *sz* változással különült el” (FNESz. 1: 203).

Berki – *Berekŕaŕ*: Ma. *Berki*. < A CsnSz. (131) konkrét helységnevekre gondolt, de inkább 'berekben lakó' lehetett a jelentése (MIZSER 2007–2008: 142). Megj.: Ma is élő név.

Bernát – *Berekŕaŕ*: St. *Bernat*. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 131–2). Megj.: Ma is élő név.

Bertalan – *Marok*: Dio. *Bertalan*. < Újszövetségi eredetű személynév (CsnSz. 131).

Besseg – *Repede*: San. *Besseg*. < Ismeretlen eredetű.

Beter – *Boltrag*: San. *Bether*. < A német *Berharti* személynév alakváltozata (GOTTSCHALD 1971: 188).

Bice – *Berekŕaŕ*: Em. *Bicze*. < 'bicegve járó, kissé sánta' (CsnSz. 139).

Bicsér – *Janosj*: Jac. *Biczier*. < Valószínűleg világi személynév (FNESz. 1: 211, *Bicsérd*).

Bicher – *Kígios*: Csa. *Bicher*. < Német eredetű: 'szurokkészítő' (MIZSER 2009a: 117).

Bidkó – *Zolyua*: Pa. *Bidko*. < Ruszin eredetű: 'igen szegény' (MIZSER 2007b: 83).

Bíró – *Attia*: R.And. *Biro*; *Batthiu*, *Boltrag*, *Derczen*: Ant. *Biro*; *Dauidhaza*: Bar. *Biro*; *Derczen*: Ben., Fr., Ge. *Biro*; *Sziget*: Bl. *Biro*; *Berekŕaŕ*, *Vgornia*: Dem. *Biro*; *Tiadar*: Lad., Nic. *Biro*; *Boltrag*: R. Lau. *Biro*; *Cziarnavoda*, *Mocziola*: Mar. *Biro*; *Jand*: Mi. *Biro*; *Bodolo*: St. *Biro* Judex; *Nag' Lonía*, *Nag' Dobroń*: St. *Biro*; *Mocziola*: R. St. *Biro*; *Berekŕaŕ*, *Bodolo* Th. *Biro*. < Tisztségnev (CsnSz. 142–3). Harmincnál is több bírói tisztség volt. Megj.: Badalón, Bátyúban, Beregszászon, Bótrágyon, Csarodán, Derczenben, Gergelyiugornyán, Jándon, Lónyán, Macsolán, Nagydobronyban, Vámosatyán ma is él.

Blaskó – *Munkacz*: *Blasko* Estuanne; *Munkacz*: Pa. *Blasko*. < Szlovák eredetű: a *Blažej* 'Balázs' név *-ko* képzős alakja (KNEZSA 20003: 298).

Bobály – *Szuzko*: Jo. *Bobaly*. < 1. ruszin 'babos arcú, himlőhelyes', 2. román: 'lápi póc', 3. szlovák: 'tályog, fekély' (MIZSER 2007b: 83).

Bod – *Barkaŕo*: Vrb. *Bod*. < Világi személynév (CsnSz. 146–7).

Bodnár – *Lauka*: Lad. (kétyszer), Th. *Bodnar*. < 'kádár, szekérgyártó' (CsnSz. 148).

Bodor – *Kaszon*: Fr., Sig. *Bodor*. < 'göndör' (CsnSz. 150–1). Megj.: Ma is élő név.

Bogár ~ **Bugár** – *Janosj*: Dem. *Bogar*; *Kígios*: Pa. *Bugar*. < 1. világi személynév, 2. 'fedelelesszárnyú rovar' (CsnSz. 153).

Bogoly – *Loho*: St. *Bogoly*. < ? 'bagoly' (CsnSz. 61, *Bagoly*). M: ?

Bóka – *Derczen*: Ben. *Boka*. < Világi személynév (CsnSz. 156).

Bolcsa – *Wary*: Mi. *Bolczia*. < Valószínűleg a *Boldizsár* név *-csa* képzős alakja (MIZSER 2009a: 117).

Boldizsár – *Munkacz*: Bl. *Boldisár* Judex. < Martirológiumi személynév (CsnSz. 158–9).

Boldog – *Berekŕaŕ*: Mi. *Boldog*. < 'gazdag, szerencsés; derűs lelkiállapotú, megelégedett' (CsnSz. 159). Megj.: Ma is élő név.

Boltrágyi – *Kis Lonía*: Ant. *Boltragi*; *Kaszon*: R. Me. *Boltragi*. < 'a Bereg megyei Bótrágyról való' (CsnSz. 180, *Bótrágyi*).

Borag – *Fölsö Vereczke*: Mi. *Borag*. < A névadás alapja valószínűleg a *borágó* 'atracél gyógynövény' szónak a XVI. században ismert *borág* alakja (EtSz. 476).

Borbála – *Wary*: R. Th. *Borbala*. < Martirológiumi női név (CsnSz. 164).

Borbély – **Wary**: And. *Borbel*; **Berekfaß**: And., Ant., Gabriel, Jo., Lad. Nic. *Borbel*; **Namén**: Jo. *Borbel* (kétszer); **Kaszon**: Pa. *Borbel*; **Munkacz**: Pa., Pe. *Borbely*. < 'felcser; hajnyíró' (CsnSz. 165–7). Megj.: Ma is él Beregszászon, Mezőváriban, Munkácson, Vásárosnaményban.

Bordás – **Adon**: Jac. *Bordas*; **Attia**: Mar., St. *Bordas*; **Kaszon**: R. Ge. *Bordas*. < 'takácsborda-készítő' (CsnSz. 167). Megj.: Mezőkaszonyban ma is él.

Bore – **Som**: Val. *Boreh*. < Horvát eredetű: a *Borislav* vagy *Borivoj* nevek becézése (Prosvj. 214).

Borsi – **Rakos**: Nic. *Borsi*. < 'a Bihar megyei Bors, vagy a Zemplén megyei Borsi faluból való' (CsnSz. 173–4).

Borzovai – **Borzova**: R. Lad. *Borsovaj*, birtokos. < 'a Bereg megyei Borsóváról való' (CsnSz. 175).

Bosza – **Balafe**: Jo. *Bosza*. < ? 'kölesből, erjesztéssel készült sörféle ital, boza' (CsnSz. 180–1, *Boza*). A régi *boza* szóból való magyarázat hangtörténeti okokból problematikus. A motiváció is bizonytalan.

Bot – **Nag' Musaj**: Ant. *Both*. < 1. világi személynév, 2. pásztor, bíró foglalkozásának eszköze (CsnSz. 177–8).

Botók – **Papi***: R. *Barrabae Bothok*. < Valószínűleg a *Bot* világi személynév -ók képzős alakja.

Botos – **Barlobas**: Ge. *Bothos*. < 'csordás, marhapásztor, hajcsár' (CsnSz. 179–80).

Böde – **Papi****: R. Luc. *Bewde*. < Világi személynév (CsnSz. 110, *Bede*).
(Folytatjuk.)

MIZSER LAJOS